

Gárdonyi az iskolában

Schrei Balázs - 2022. 09. 09.

Gárdonyi azon írók közé tartozik, aki tanári diplomával a zsebében tanított is. Elméletben és gyakorlatban is ismerte a kor pedagógiai szemléletét és módszereit. Az más kérdés, hogy az ő habitusa túlmutatott a kor elvárásainál, ezért három év oktatás után az írásaival nevelte nemzetét. Jól tette, mert különben nem hiszem, hogy bekerült volna a tankönyvekbe. A kérdés az: ami a tankönyvben szerepel, az mind kötelező? Vagy csak amit a tanár követel? Egyáltalán, kell a kötelező? A Magyar Bálint-féle liberális oktatási szemlélet szerint kis túlzással a gyerek választja a tankönyvet. Nem feladatom ennek a elképzelésnek a hibáját elemezni, de azt megjegyzem, hogy még ez is elismerte a tankönyvek szükségességét. Hiszen azok a NAT és a helyi tantervek által előírtakat is tartalmazza (inkább többet, mint kevesebbet). Tehát tantervi követelmény, ami a tankönyvekben szerepel. Mégsem mondjuk, hogy a Szeptember végén kötelező vers, vagy A néhai bárány kötelező novella. Csak a szegény regényekre ragasztották rá a kötelező titulust. Ezért szeretem én inkább a házi kifejezést használni, mivel ezeket a hosszabb lélegzetű műveket órán kívül, otthon tudják elolvasni a diákok. A kötelező fogalma felveti a kultusz és a kánon fogalmát. Minden kornak új-e a kultusza, vagy az állandó; és a kultusz magával hozza-e a kánont? Mindezek meghatározzák a követendő hagyomány és a modernség egyensúlyát. Az Egri csillagok kiállja a különböző korok kultuszának erkölcsi követelményeit. És végre egy optimista regény, győz a Jó. Szerencsére az utóbbi pár évben a retró reneszánszát éljük, a fiatalok imádják a 80-as 90-es évek zenéjét; 30-40 éves filmek remake-jét vagy folytatásait vetítik a mozik. Ebbe a retró-lázba bőven belefér az Egri csillagok szeretete.

Jómagam a kis ötödikeseknek azt mondom az irodalom céljáról, hogy az nem több, mint megismerni önmagunkat, a világot és a világban a helyünket. Mindaz, ami ezt a lehető legjobban elősegíti: kötelező, a többi maximum ajánlott. Hogy mi fér bele a „lehető legjobban elősegíti” kategóriába, az egy másik írás, de hogy az Egri csillagok ezt a felsős olvasmányok közül a legtökéletesebben teljesíti, az vitathatatlan. Egyrészt mérhetetlen sok jellem szerepel a regényben a megalázott Papagájtól a fenekét mutogató várvédőn keresztül a gyermekéért aggódó anyáig. Hogy aztán a diák kivel szimpatizál vagy sem, az már az ő önmegismerési fázisától függ. Másrészt ezekhez a jellemekhez természetesen beszédstílusok is társulnak: a mindig mosolyra fakasztó Sárközi-mondatokról, Werbőczy és György barát politikai érvelésén át Tulipánné egyszerű megszólalásáig sok-sok példát találunk a stilisztika tanulására, gyakorlására. Harmadszor Gárdonyi rendkívül alapos kutató munkájának köszönhetően rengeteget megtudhatnak a gyerekek a török kori Magyarországról, amik kapcsolódnak a 6.-os történelemórákhoz is. Mindezt az író nem olyan szárazan közvetíti, mint Jókai. Gárdonyi nagyon képszerűen fogalmaz, ugyanakkor jó adag humorral. Nógrádi Gergő az Egri csillagokat és A kőszívű embert is újramesélte. A kőszívű egy feszes tempójú, remek olvasmány lett, míg az Egri csillagok egy kilúgozott, döcögős történet. Az elsőből megmaradt a hús, a másodikból csak a csont. Mert Gárdonyi nem írt feleslegesen. Nála az apróságoknak is jelentőségük van, pl: amikor a két anya kezet fog a regény végén, ebben annyi minden benne van; vagy csak egy egyszerű leírásban, amikor megjegyzi, hogy a szultán sátrába lépve megszűnt a lóbúz, ettől lesz képszerű a török tábor; stb.

A regény feldolgozása az elolvasásával kezdődik, ami a legnehezebb feladat. Én hangos olvasás felmérésekor 6.-ban mindig az Egri csillagokból olvastatok (háromszor). Ezenkívül csoportokkal PPT-eket készítettetek Eger váráról; a középkori török, ill. magyar hadviselésről, katonaságról; Törökországról; a muzulmán vallásról. Aztán az érték fogalmát járjuk körbe: csoportosítása, mitől lesz érték, mit tennél

meg érte, mit jelentene az elvesztése, stb. Fogalmazást íratok: Mit jelent számomra a haza? címmel. Ebben leírják, hogy ő mit adott számukra, illetve a gyerekek mit tehetnek érte most a XXI. században.

És mik az Egri csillagok konkurensei? A Marvel-filmek könyvadaptációi, a Helka-trilógia , Tasnádi István, Fiala Borcsa, a közelmúltban elhunyt Böszörményi Gyula könyvei, esetleg az indiánregények. Ezek szintén jó könyvek, de szerintem nem fér bele a „lehető legjobban elősegíti” kategóriába. Nincs meg bennük az az egyetemesség, sokrétűség, ami az Egri csillagokban. Ezért kötelező Gárdonyi remekműve.

A végére hagytam egy érdekességet. Az Egri csillagoknak elkészült a folytatása, persze nem Gárdonyitól. Pierrot művésznéven alkotó inkább zenei berkekben ismert alkotó először egy videojátékot készített Jumurdzsák gyűrűje címmel, amiből társszerzőként Szélesi Sándorral később könyvet írt, majd Az ördög köve és Magister M címmel újabb két rész következett. Bővebben a következő honlap 9. és 10. pontjában olvasható: <https://port.hu/cikk/tv/10-teny-es-talany-amit-tuti-nem-tudtal-az-egri-csillagokrol/article-86592>.

Nincs hozzászólás!

Your Email address will not be published.

Save my name, email, and website in this browser for the next time I comment.

Ez az oldal az Akismet szolgáltatást használja a spam csökkentésére. [Ismerje meg a hozzászólás adatainak feldolgozását](#).

© 2022 e-nyelvmagazin.hu. All rights reserved.